MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tas-27 ta' Mejju, 2004

Citazzjoni Numru. 82/2002/1

Lawrence Calleja

vs

(1) Nicholette Calleja; u b'digriet tat-13 ta' Mejju 2004 kunjom gie mibdul ghal Pace;

(2) Dr. Tonio Azzopardi u l-Prokuratur Legali Hilda Ellul Mercer li b'digriet tal-1 t'April 2002 gew nominati bhala kuraturi deputati nominati sabiex jirrapprezentaw lill-minuri Damian bin l-istess Nicholette Pace;

(3) Direttur tar-Registru Pubbliku.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 25 ta' Jannar 2002 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi nhar l-24 ta' Lulju 2001 twieled tifel bl-isem Damian, liema tifel inghata kunjom l-attur u cjoe' Calleja;

Illi tezisti r-raguni imsemmija fl-**artikolu 70 (1) (a) tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta** u *di piu* u jistghu jigu ppruvati l-elementi **f'sub'artikolu (1) (d) tal-istess artikolu 70;**

Illi ghalhekk l-attur ma huwiex il-missier naturali tal-minuri Damian.

Illi l-istess attur talab lil din l-Onorabbli Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara illi t-tarbija bl-isem Damian u li twieled fl-24 ta' Lulju 2001 minn Nicholette Calleja xebba Pace, mart l-attur Lawrence Calleja ma hux l-iben ta' l-istess attur Lawrence Calleja.

2. Konsegwentement tordna li dan ghandu jigi annotat fic-certfikat tat-twelid ta' l-istess Damian Calleja u b'hekk tordna l-korrezzjoni ta' l-istess certifikat sabiex fejn hemm imnizzel *"isem u kunjom u l-post tat-twelid tal-missier"*, jitnizzel minflok il-partikolaritajiet ta' l-attur hemm imnizzla, il-kliem *"mhux maghruf"*.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuti minn issa huma ngunti ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 3 u 4 tal-process;

Rat ir-rikors tal-attur datat 25 ta' Jannar 2002.

Rat estratt mill-pubblikazjoni fil-Gazzetta tal-Gvern Nru. 17,221 tal-Gimgha, 22 ta' Marzu 2002 a fol. 9 tal-process.

Rat l-atti ghall-hatra ta’ kuraturi deputati ghall-minuri fejn b’digriet tal-Qorti gew nominati Dr. Tonio Azzopardi u l-Prokuratur Legali Hilda Ellul Mercer.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tad-Direttur tar-Registru Pubbliku tat-12 ta’ April 2002 a fol. 23 fejn gie eccepit:-

1. Illi dwar il-mertu tal-azzjoni ta’ denegata paternita’ f’dan l-istadju huwa mhux edott mill-fatti kif allegati fic-citazzjoni u ghalhekk jirrimetti ruhu ghall-provi u ghall-gudizzju ta’ din l-Onorabbli Qorti.

2. Illi bla pregudizzju ghas-suespost, ghandu jsir id-debitu avviz fil-Gazzetta tal-Gvern *ai termini* tal-artikolu 254 tal-Kap 16.

3. Illi *inoltre* u bla pregudizzju, f’kaz li jintlaqghu t-talbiet attrici, ghandhom jigu kancellati l-kliem *“the said”* mill-kolonna li tirreferi ghall-partikolaritajiet ta’ l-omm.

4. Illi wkoll bla pregudizzju, il-bidla li qed tintalab tirrigwarda dokument pubbliku li jikkoncerna minuri u li jekk kemm-il darba tintlaqa’ zgur li ser tinfluwixxi fuq il-hajja futura ta’ l-istess minuri, ghalhekk jinhtieg li kwalunkwe prova li tingieb tkun konvincenti u ammissibbli skond il-ligi.

5. Illi in vista tal-fatt li c-cirkostanzi li taw lok ghal talba ghal korrezzjoni fl-att tat-twelid huma ghal kollox estranei ghall-esponent huwa m’ghandux jigi soggett ghall-ispejjez.

6. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tad-Direttur tar-Registru Pubbliku a fol. 24 tal-process.

Rat in-nota tal-eccezzjoni tal-kuraturi deputati tal-minuri datata 16 ta’ April 2002 a fol. 26 tal-process fejn eccepew:-

1. Illi l-eccipjenti mhumiex edotti mill-fatti tal-kaz.

2. Illi biex l-azzjoni ta' denegata paternita', li hija moghtija lill-missier legalment prezunt tat-tarbija tirnexxi, l-attur ghandu jipprova l-ewwel talba tieghu minghajr ma jithallew dubji, ghaliex il-kawza ser tnehhi c-certezza dwar min hu l-missier u tikkrea stat ta' ncertezza dwar min hu l-missier naturali.

3. Illi l-fatt biss ta' l-allegat adulterju kommess mill-mara mizzewga ma jnissilx necessarjament il-konkluzjoni li t-tarbija mwielda fiz-zwieg mhix il-bint naturali ta' l-attur. Ghalhekk l-eccipjent jesigi l-ahjar prova, li hija l-prova tad-*DNA Testing*.

Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni u lista tax-xhieda tal-kuraturi deputati a fol. 27 tal-process.

Rat il-verbali tas-seduti tal-15 ta' Mejju 2002 fejn inghata digriet affidavit tal-partijiet b'terminu ta' erbghin (40) jum kull wiehed, u l-Qorti nnominat lil Dr. Kenneth Gulia bhala Assistent Gudizzjarju biex jigbor il-provi; u tas-26 ta' Novembru 2002 fejn deher biss l-Assistent Gudizzjarju, u peress li hadd mill-partijiet jew mid-difensuri ma deher, il-Qorti ordnat il-kancellament tal-kawza a spejjez attrici.

Rat ir-rikors ghar-riappuntament tal-kawza ntavolat mill-attur fis-26 ta' Novembru 2002, liema rikors gie milqugh mill-Qorti b'digriet ta' l-istess data.

Rat il-verbali tal-20 ta' Frar 2003 fejn Dr. Bernard Grech ghall-attur ta ruhu b'notifikat bl-avviz tar-riappuntament tal-kawza; tad-9 t'April 2003 fejn l-attur u d-difensur tieghu regghu ma dehrux u l-kawza regghet giet kancellata minn fuq il-lista.

Rat ir-rikors sussegwenti ta' l-attur fejn ghal darb'ohra talab li l-kawza tigi riappuntata.

Rat id-digriet tal-Qorti tat-23 t 'April 2003 fejn ordnat lill-istess attur sabiex fi zmien erbat ijiem jipprezenta dokumenti bhala provi debitament guramentati.

Rat in-nota tal-attur datata 28 t'April 2003 li permezz taghha esebixxa certifikati ta' testijiet tad-*DNA* u certifikati ohra.

Rat id-digriet sussegwenti tal-Qorti tat-30 t'April 2003 fejn ghal darb'ohra laqghet it-talba u rriappuntat il-kawza ghas-smiegh.

Rat il-verbali tat-22 ta' Mejju 2003 fejn il-Qorti nnominat lil Dr. Josette Demicoli bhala Assistent Gudizzjarju u ordnatilha tiffissa zewg seduti ghall-provi kollha tal-partijiet, wara liema seduti ddikjarat il-provi tal-partijiet maghluqa; tad-9 t'Ottubru 2003, u tas-26 ta' Novembru 2003 fejn il-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-28 t'Ottubru 2004, liema kawza giet aktar tard rikjamata mill-Qorti b'digriet tat-3 ta' Mejju 2004 sabiex is-sentenza tinghata fis-27 ta' Mejju 2004.

Rat ir-rikors ta' l-attur datat 12 ta' Mejju 2004 fejn talab korrezzjoni fl-isem tal-konvenuta, fis-sens li minn Nicholette Calleja jigi mibdul ghal Nicholette Pace *stante* li kienet irrivertiet ghal kunjom xbubitha b'kuntratt ta' separazzjoni datat 23 t'Ottubru 2001.

Rat id-digriet sussegwenti tal-Qorti datat 13 ta' Mejju 2004 fejn il-Qorti laqghet it-talba kif dedotta u ordnat il-korrezzjoni rikjesta.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma mill-Assistenti Gudizzjarji, ix-xhieda hemm moghtija, u d-dokumenti hemm esebiti.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PROVI PRODOTTI.

Illi l-partijiet xehdu *viva voce* quddiem l-Assistent Gudizzjarju Dr. Kenneth Gulia. Illi l-attur anke pprezenta certifikati ta' *sperm count* tieghu u *DNA Testing* in sostenn mad-dikjarazzjoni tieghu.

(ii) PRINCIPJI LEGALI.

Illi din il-kawza saret sabiex il-minuri Damian Calleja li gie registrat b'kunjom l-attur jigi dikjarat li mhux iben l-istess attur *stante* li huwa ma huwiex missier, u fil-fatt qed jitlob li l-istess minuri jigi dikjarat li mhuwiex il-wild naturali ta' l-attur bil-konsegwenti tibdil rikjest fic-certifikat tat-twelid ta' l-istess minuri Nru. 2929/2001.

Illi jidher car li l-attur qed jipprevalixxi ruhu mill-**artikolu 70 tal-Kap 16** li jghid testwalment li:-

(1) "Ir-ragel jista' jichad li jaghraf it-tifel imnissel matul iz-zwieg :-

(a) jekk jipprova illi, fiz-zmien bejn it-tlett mitt jum u l-mija u tmenin jum qabel it-twelid tat-tifel, hu kien fl-impossibbiltà fizika li jghammar ma' martu minhabba li kien boghod minnha, jew minhabba xi accident iehor; jew

(b) jekk, fiz-zmien hawn fuq imsemmi, kien mifrud de facto jew legalment minn martu:

Izda ma jistax jichad lit-tifel jekk matul dak iz-zmien ikun rega' nghaqad ma' martu, ukoll jekk temporanjament; jew

(c) jekk jipprova li fiz-zmien hawn fuq imsemmi kien milqut b'impotenza, ukoll jekk dik l-impotenza kienet wahda fit-tnissil; jew

(d) jekk jipprova li fiz-zmien hawn fuq imsemmi martu kienet ghamlet adulterju jew kienet hbiet it-tqala u t-twelid tat-tarbija, u barra minn hekk jipprova xi fatt iehor (li jista' wkoll ikun testijiet u provi genetici u xjentifici) li x'aktarx jeskludu dik il-paternita`.

(2) Id-dikjarazzjoni biss ta’ l-omm fis-sens li zewgha mhux missier it-tifel ma tkunx bizzejjed biex teskludi l-paternità tar-ragel.

(3) Il-Qorti tista’ f’kawza ghac-cahda ta’ l-gharfien tat-tarbija, tistieden lill-partijiet kollha jew xi wahda minnhom, kif ukoll lill-wild li l-filjazzjoni tieghu tkun fid-dubju, sabiex joqoghdu ghall-ezamijiet mehtiega biex tigi stabbilita kull prova genetika li jkollha x’taqsam mal-kaz. Il-Qorti jkollha l-jedd li tasal ghal dawk il-konkluzjonijiet li jistghu jkunu gustifikati jekk parti ma tkunx trid taghmel dawk l-ezamijiet. Meta t-tifel li dwar il-filjazzjoni tieghu jkun hemm kwistjoni jkun minuri, il-Qorti stess ghandha tistabbilixxi jekk it-tifel jaghmilx l-ezamijiet.”

Illi fil-fatt din l-azzjoni ttentata mill-attur hija dik ta’ denegata paternita` u hija wahda minn tliet azzjonijiet permessibbli fil-ligi taghna sabiex tigi attakata l-legittimita’ ta’ l-ulied u cjoe’:

(a) L-azzjoni ta’ diskonoxximent jew ta’ *denegata paternita’* a bazi tal-**artikolu 70 tal-Kap 16** li hija miftuha ghar-ragel li fic-certifikat tat-twelid huwa ndikat bhala missier it-tifel imwieled fiz-zwieg, u dan fil-kazijiet indikati tassativament fis-**subartikolu (1) (a) sa (d),** liema azzjoni tattakka l-prezunzjoni *“pater est quae iustiae demonstrat”,* u twassal biss mhux biex jigi determinat il-missier tat-tarbija imma fuq kollox ghad-dikjarazzjoni li r-ragel ta’ l-omm ma huwiex il-missier, liema azzjoni ghandha tigi prezentata fit-termini stretti moghtija fl-**artikolu 73 tal-Kap 16.**

(b) It-tieni azzjoni hija dik moghtija biss lit-tifel *ai termini* ta’ l-**artikolu 84** sabiex jitlob l-istat ta’ iben legittimu u ghaliha japplikaw ir-regoli stabiliti fl-**artikoli 82 sa 85 tal-Kap 16.**

Illi a propozitu ta’ din l-azzjoni inghad fil-kawza **“Antonio Scerri Gauci vs Dottor Giovanni Scicluna nomine et”** (A.C. 14 ta’ Jannar 1952 li:-

“Illi din l-ahhar azzjoni tat-tfittxija ta’ paternita’ hija moghtija biss lit-tifel u hija estiza lill-werrieta jew dixxendenti tieghu fil-kaz biss previst mill-ligi”.

“It-tifel ghandu d-dritt li jitlob stat kuntrarju ghal dak li jaghtih l-att tat-twelid meta ma jkollux pussess ta’ stat konformi ma’ l-att tat-twelid, u ebda limitazzjoni ohra ma timponilu l-ligi ghall-ezercizzju ta’ dik l-azzjoni. Ghaldaqstant lilu ma tolqtux il-limitazzjoni li tolqot lil persuni ohra interessati, konsistenti f’illi huma jkollhom jippruvaw l-impossibbilta’ fizika ta’ koabitazzjoni tal-prezenti genituri tat-tifel fi zmien rilevanti minhabba lontananza”.

“Meta t-tifel ma hux ostakolat fl-ezercizzju ta’ l-azzjoni ta’ ricerka tal-paternita’ tieghu bil-fatt li dik l-impossibilita’ fizika ma tirrizultax; l-unika limitazzjoni li tolqtu hija dik illi tolqtu meta huwa jkun jippossjedi stat konformi mal-att tat-twelid tieghu”

Illi f’kaz maghmul a bazi ta’ din l-azzjoni fis-sentenza **“Walter Ahar nomine vs Pio Micallef”** (P.A. (AJ M) 21 ta’ Frar 1996) inghad illi *“minn dan it-taghlim jidher li l-fatt li r-ragel ta’ omm it-tarbija kien prezenti Malta u kellu l-possibbilta’ li jkollu relazzjoni ma’ martu, ma ghandu jkun ta’ ebda xkiel fl-indagini li ghandha ssir sabiex tigi stabbilita l-identita’ tal-missier naturali ta’ l-istess attur”.*

(c) It-tielet azzjoni hija dik kontemplata fl-**artikoli 76 u 77 tal-Kap 16** fejn ghal dak li huwa relevanti ghal dik il-kawza fl-**artikolu 77** jinghad li:-

“Il-legittimita’ ta’ tifel imwieled matul iz-zwieg tista’ tigi attakkata minn kull min ghandu nteress, jekk jipprova illi, fiz-zmien bejn it-tliet mitt gurnata u l-mija u tmenin gurnata qabel it-twelid tat-tifel, ir-ragel kien f’impossibbilta’ li jghammar ma’ martu minhabba li kien il-boghod minnha”.

Illi din l-ahhar azzjoni imsemmija ta’ mpunjazjoni ta’ legittimita’ hija miftuha ghal kull terz, inkluz lill-omm u lill-istess tifel peress li hija disponibbli ghal min ghandu nteress, inkluz il-persuna li tallega li hija missier it-tifel.

Illi minn dan kollu jirrizulta li l-ligi taghti l-opportunita’ lill-diversi persuni fil-parametri hemm indikati, u biss bl-azzjonijiet fuq indikati sabiex tigi denagata l-paternita’ jew anke kontestata l-legittimita`.

Illi pero’ fl-opinjoni ta’ din il-Qorti l-azzjoni a bazi tal-**artikolu 77** hija subordinata ghal dak li hemm provdut fl-**artikolu 81** li jipprovdi li l-istat ta’ iben legittimu ma jista’ jigi attakkat minn hadd, lanqas mill-iben innifsu jekk il-minuri jkun akkwista l-i*status* ta’ iben legittimu mill-att tat-twelid u l-pussess tal-istess stat li jaqbel ma’ tali att.

Illi fi kliem iehor l-azzjoni ttentata skond **l-artikolu 77** sabiex tirnexxi trid issir fl-ewwel lok a bazi ta’ iben jew bint li skond l-att ta’ twelid ma jkunx ikkunsidrat bhala legittimu, jew ghalkemm l-istess att ta’ twelid jikkunsidrah legittimu, huwa ma jkunx jippossedi l-istess stat ta’ legittimu.

Illi l-pussess ta’ l-istat ta’ iben legittimu skond **l-artikolu 80** *“stabbilit minn gabra ta’ fatti, mehudin flimkien, li jiswew biex juru r-rabta ta’ filjazzjoni u ta’ demm bejn it-tifel u l-familja li hu jghid li hi l-familja tieghu.*

L-ewlenin fost dawn il-fatti huma:-

(a) Illi t-tifel ikun gieb dejjem il-kunjom tal-missier li tieghu jghid li huwa l-iben;

(b) Illi l-missier ikun trattah bhala ibnu, u, f’dik il-kwalita’ haseb ghall-manteniment u edukazzjoni tieghu, u sabiex jikkollokah;

(c) Illi t-tifel gie dejjem maghruf bhala tali min-nies;

(d) Illi huwa ikun maghruf bhala tali mill-familja”.

Illi dan ifisser skond is-sentenza **“Malika Cachia Ejjebili et vs Ahmed Kamel El Din et”** (PA.(RCP) 26 ta’ Jannar 2000) li skond il-provvedimenti ta’ l-**artikolu 82 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta’ Malta,** huwa biss jekk ikun hemm *“nuqqas*

ta' att ta' twelid ***jew*** *tal-pussess ta' stat* (u dan skond kif definit fl-**artikolu 80 tal-Kap 16**) *inkella jekk it-tifel ikun gie registrat taht isem falz, … … … li l-prova tal-filjazzjoni tista' ssir b'xhieda ohra li tista' tingieb skond il-ligi".*

Illi mis-sentenzi fuq citati din hija l-unika konkluzjoni logika li tista' tinghata meta jigu mqabbla l-**artikoli 81** mal-**artikolu 77,** *stante* li jidher li fl-opinjoni ta' din il-Qorti, il-kundizzjoni kontenuta fl-**artikolu 77** dwar l-impossibbilta' fizika, hija wkoll kundizzjoni ohra li kull persuna ohra, apparti l-minuri jekk dan jagixxi *ai termini* tal-ligi.

Illi dan jinsab ikkonfermat fis-sentenza **"Mario Maugeri vs Direttur tar-Registru Pubbliku"** (P.A. (RCP) 13 ta' Jannar 1999) fejn inghad b'riferenza ghall-fatti f'dik il-kawza li *"Dwar l-**artikolu 81** … … … jigi ndikat li tali artikolu ma huwiex ta' ostakolu ghall-azzjoni odjerna, peress li jidher car mis-segwenti fatt fuq esposti, li l-istess minuri qatt ma kellu l-pussess ta' stat ta' iben legittimu li jaqbel ma' l-att tat-twelid peress li l-persuna ndikata kienet ilha nieqsa … ... u ommu kienet tghix biss ma' l-attur".*

Illi minn dan johrog car li jekk iben jew bint ikollhom stat ta' wild legittimu, u jkollhom ukoll il-pussess ta' l-istess stat konformi mal-att ta' twelid, hadd ma jista' jattakka dan l-istat abbazi ta' l-**artikolu 77** anke jekk tigi ppruvata l-impossibbilta' fizika ndikata fl-istess artikolu. Illi dan gie ukoll konfermat fis-sentenzi **"Concetta Conti nomine vs Angelo Camilleri"** (Vol.XXXII.ii.309) u **"Jesmond Zammit vs Anthony Rapa et"** (P.A. RCP 18 ta' Jannar 2000) fejn inghad li:-

*"Illi dan ifisser illi skond il-provedimenti ta' l-**artikolu 82 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta,** jekk ikun hemm nuqqas ta' att ta' twelid* ***jew*** *ta' pussess ta' stat (u dan skond kif definit fl-**artikolu 80 tal-Kap 16**) inkella jekk it-tifel ikun gie registrat taht isem falz … … il-prova tal-filjazzjoni tista' issir b'xhieda ohra li tista' tingieb skond il-ligi. Fi kliem iehor jekk il-pussess ta' stat ma jaqbilx mac-certifikat tat-twelid il-prova li tohrog mic-certifikat tar-Registru Pubbliku mhux insindakabbli".*

Illi dan l-istat fattwali japplikaw in-normi stabbiliti fis-sentenza ta' dina l-Qorti kif diversament presjeduta fl-ismijiet "**Walter Ahar nomine vs Pio Micallef et."** deciza fil-21 ta' Frar 1996 peress li ma jezistix l-istat ta' paternita' li huwa fattwalment konformi mal-istess certifikat tat-twelid. Illi dwar il-prova necessarja u l-principji applikabbli u a skans ta' repetizzjoni din il-Qorti taghmel ukoll referenza ghas-sentenza taghha fl-ismijiet **"Anthony Sant vs John Cutajar et"** (RCP 10 ta' Novembru 1999).

Illi japplikaw ukoll pero' n-normi stabbiliti minn din il-Qorti fl-interpretazzjoni li qieghda taghti lill-kuncetti ta' *"boghod"* u *"mpossibilita' fizika"* msemmija fl-**artikolu 77 tal-Kapitolu 16**, fis-sens illi dawn in-normi ghandhom jigu nterpretati fis-sens illi jistghu jaffettwaw il-koncepiment tat-tarbija - ara **"Ronald Bray vs Charmaine Bray"** deciza mill-Prim' Awla tal-Qorti Civili fid-19 ta' Novembru 1997 u **"Spiteri vs Cilia"** deciza mill-Prim' Awla tal-Qorti Civili fit-30 ta' Jannar 1998.

Illi sentenzi ohra tal-Prim' Awla tal-Qorti Civili li jirrispekkjaw dawn il-principji huma **"Antonella Bartolo vs Paul Fava"** deciza fit-30 ta' Jannar 1998, **"Miriam Salerno noe vs Joseph Salerno et"** deciza fil-15 ta' Settembru 1998, u **"George Grech vs Nazzareno Grech et"** deciza fit-30 ta' April 1999.

Illi dawn il-principji kollha gew ikkonfermati fis-sentenzi **"Stephen Healey vs Clyde Farrugia Vella"** (P.A. (RCP) deciza fl-1 ta' Marzu 2001 Cit Nru: 1841/98/RCP); **"Carmel Grima et vs Carmelo Borg et"** deciza fil-5 ta' Lulju 2001 Cit Nru. 190/97/RCP, **"Anthony Sant vs John Cutajar et"** (P.A. RCP 10 ta' Novembru 1999); **"Carmel Grima et vs Carmelo Borg et"** (P.A. RCP deciza fil-5 ta' Lulju 2001 Cit Nru: 190/97/RCP); **"Natalino Scerri vs Giovanni Minafo`"** (P.A. RCP deciza fl-14 ta' April 2000 – Cit Nru 1919/98/RCP).

Illi in effetti din il-kawza ta' *denegata paternita'* saret a bazi ta' l-**artikolu 73 tal-Kap 16** u fit-terminu hemm preskritt, u *di piu`* a bazi ta' l-interpretazzjoni fuq moghtija ghall-artikoli ohra tal-istess Kap, din l-istess

interprettazjoni ghandha tinghata ghall-**artikolu 70 (1) (a) u (d) tal-istess Kap 16.**

Illi tenut kont tal-fatt li din l-azzjoni saret mir-ragel tal-omm abbazi tal-**artikolu 70 tal-Kap 16** jidher li dawn il-principji jinsabu kkonfermati mid-dispozizzjonijiet **1 (a) (b) (c) (d)** ta' l-istess artikolu u anke mid-dispozizzjonijiet ta' l-**artikolu 73 tal-Kap 16** li jimponi terminu meta l-istess ragel, u ghalhekk l-attur f'din il-kawza jista' jaghmel din l-azzjoni.

Illi fil-fatt l-**artikolu 73 tal-Kap 16** jipprovdi li:

73. *Fil-kazijiet illi r-ragel jista' jaghmel kawza sabiex jichad li jaghraf tifel bhala ibnu, hu ghandu jaghmel l-azzjoni:*

(a) fi zmien sitt xhur mit-twelid, jekk huwa f'dak iz-zmien kien jinsab f'Malta;

(b) fi zmien sitt xhur minn dak in-nhar li jigi lura f'Malta, jekk fiz-zmien tat-twelid hu kien nieqes minn Malta;

(c) fi zmien sitt xhur minn dakinhar li jikxef il-qerq, jekk it-twelid kien gie lilu mohbi.

Illi fl-opinjoni ta' din il-Qorti l-**artikolu 70** maghdud mal-**artikolu 73** jindika bic-car li tali azzjoni hija proponibbli meta l-minuri in kwisjoni li dwaru tkun qed issir it-talba ma jkunx ottjena dak il-pussess ta' l-istat ta' iben legittimu, kif deskritt u stabbilit fl-**artikolu 80 tal-Kap 16** tal-Ligijiet ta' Malta, u ghalhekk il-gurisprudenza fuq riferita` mehuda fl-ambitu u suggetta ghal dak li hemm indikat partikolarment fl-**artikolu 70 tal-Kap 16** japplika wkoll ghall-kaz *de quo.*

(iii) <u>APPREZZAMENT TAL-PROVI.</u>

Illi mill-provi prodotti jirrizulta l-attur kien ghamel *sperm test* fl-isptar St. Lukes fejn irrizulta li ghandu l-*count* tieghu hija *zero* u ta' dan huwa anke esebixxa certifikat guramentat. Ghaldaqstant huwa kellu suspetti fondati li x'aktarx li t-tarbija ma kenitx tieghu.

Illi min-naha taghha l-konvenuta ammettiet mieghu li t-tarbija ma kenitx minn tieghu, imma li l-missier naturali kien certu Stephen Axiaq – habib tal-istess attur – li mieghu hi kellha relazzjoni. Fil-fatt il-konvenuta kien ikollha rapporti sesswali ma' dan Stephen Axiaq minkejja li baqghet tghix ma' l-attur. Sahansitra anke halliet lil zewgha, l-attur Lawrence Calleja, jirregistra lill-minuri taht kunjomu sabiex tevita l-inkwiet. Minkejja dan, meta kkonfrontata minn zewgha (li min-naha tieghu sar jaf minghand il-mara tal-istess Stephen Axiaq) li l-minuri ma kienx ibnu, hija mill-ewwel stqarret li l-minuri kien fil-fatt frott ir-relazzjoni taghha ma' Stephen Axiaq.

Illi apparti dan kollu mit-testijiet xjentifici li saru fuq l-istess minuri, l-allegat missier (li mhux l-attur) u l-omm, irrizulta f'persentagg ta' 99.99% li din it-terza persuna hija l-missier naturali tal-istess minuri, u tali testijiet datati 28 ta' Frar 2003 jeskludu lill-attur definittivament milli jkun il-missier tal-istess minuri (fol. 48 sa 50).

Illi ghalhekk it-talbiet attrici ghandhom jigu milqugha a bazi tal-**artikolu 70 (1) (d) tal-Kap 16**.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tad-Direttur tar-Registru Pubbliku u tal-kuraturi deputati in kwantu l-istess huma nkompatibbli u kontrastanti ma' dak hawn deciz, u fuq ammissjoni tal-konvenuta proprju, **tilqa' t-talbiet attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara illi t-tarbija bl-isem Damian u li twieled fl-24 ta' Lulju 2001 minn Nicholette Calleja xebba Pace, mart l-attur Lawrence Calleja ma hux l-iben ta' l-istess attur Lawrence Calleja.

2. Konsegwentement tordna li dan ghandu jigi annotat fic-certifikat tat-twelid ta' l-istess Damian Calleja u b'hekk tordna l-korrezzjoni ta' l-istess certifikat sabiex fejn hemm imnizzel *"isem u konjum u l-post tat-twelid tal-missier"*,

jitnizzel minflok il-partikolaritajiet ta' l-attur hemm imnizzla, l-kliem *"mhux maghruf"*.

Illi l-Qorti tordna ukoll li *ai termini* ta' l-**artikolu 256 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta** li kull korrezjoni hawn ordnata ghanda ssir mid-Direttur tar-Registru Pubbliku fi zmien ghaxart ijiem minn dakinhar li s-sentenza tghaddi f'gudikat u ghandha ssir bis-sahha ta' kopja vera tas-sentenza li tinghata lilu mir-Registratur tal-Qrati Superjuri, bil-mod preskritt fl-istess dispozizzjonijiet tal-**Kap 16.**

L-ispejjez kollha ta' din il-kawza ghandhom jibqghu a karigu tal-konvenuta proprju, *stante* li l-partijiet l-ohra ma kienux responsabbli ghall-istituzzjoni ta' din il-kawza.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------